

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Helyny Haukvitzovej v právnej veci žalobkyne **Ing. A. Z.**, zastúpenej JUDr. D., advokátkou v B., proti žalovanej **B.O.**, o **určenie neplatnosti odvolania z funkcie**, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp.zn. 3 C 183/2008 o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. novembra 2010, sp.zn. 10 Co 313/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi náhradu trov dovolacieho konania v sume 75,85 € na účet JUDr. D., advokátky v B.do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Námestovo rozsudkom zo 4. júna 2010 č.k. 3 C 183/2008-149 určil, že odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky ZŠ s MŠ v B. zo dňa 30. januára 2007 s účinnosťou od 31. januára 2007 je neplatné. Žalovanú zaviazal nahradiť žalobkyňi trovy konania vo výške 1.245,72 €, a to v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení uviedol, že predmetom konania bol návrh žalobkyne na určenie, že jej odvolanie z funkcie riaditeľky ZŠ a MŠ v B. zo dňa 30. januára 2007 s účinnosťou odvolania od 31. januára 2007, ktoré jej bolo doručené dňa 31. januára 2007, je neplatné. Žalobkyňa bola do funkcie riaditeľky ZŠ B. menovaná vymenúvacím dekrétom

zo dňa 2. júla 2007, tak ako to ustanovuje § 3 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve (ďalej len zákon č. 596/2003 Z.z.). Zároveň s ňou bola v súlade s ust. § 3 ods. 3 zákona č. 596/2003 Z.z. uzavretá pracovná zmluva na dobu neurčitú na funkciu riaditeľky školy. Z funkcie riaditeľky bol odvolaná podaním zo dňa 30. januára 2007, ktoré jej bolo doručené dňa 30. januára 2007. Z obsahu tohto podania označeného ako „Odvolanie z funkcie riaditeľa školy“ bolo zrejmé, že žalovaná ku dňu 31. januára 2007 odvoláva žalobkyňu z funkcie riaditeľky ZŠ a MŠ v B., pričom ako dôvod odvolania uvádza závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov podľa § 3 ods. 7 písm. c/ vyššie uvedeného zákona. Súd prvého stupňa v prvom rade skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci, a to predovšetkým, či vo veci je daná právomoc súdu na konanie, nakoľko v priebehu konania žalovaná namietala, že vec nepatrí do právomoci súdov, ale že odvolanie z funkcie riaditeľky je rozhodnutím vydaným v správnom konaní pri prenesenom výkone štátnej správy, a preto by malo byť posudzované podľa správneho práva s tým, že príslušný na konanie by mal byť Krajský školský úrad. Súd v predmetnej veci poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. IORks/3/2008 zo dňa 13. januára 2009, ktorým bola vec prikázaná na prejedanie a rozhodnutie Okresnému súdu Dolný Kubín ako súdu do právomoci ktorého vec patrí. Najvyšší súd v tomto prípade konal na základe návrhu Krajského školského úradu, kedy zhodne s týmto dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky z funkcie riaditeľky školy nie je rozhodnutím správneho orgánu v oblasti verejnej správy, ale je právnym úkonom v pracovnoprávnej oblasti a Krajský školský úrad nemá pôsobnosť na konanie o opravnom prostriedku (odvolaní), preto prejedanie a rozhodnutie v danej veci patrí do právomoci súdu. Potom ako sa súd prvého stupňa vysporiadal s otázkou právomoci, zaoberal sa procesnou prípustnosťou určovacej žaloby z pohľadu naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti jej odvolania z funkcie. Uviedol, že zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, ktorým bola žalobkyňa menovaná, ako aj odvolaná z funkcie riaditeľky, ani zákon č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme, ani platný Zákonník práce, neupravovali náležitosti odvolania z funkcie a možnosť zamestnanca brániť sa proti odvolaniu z funkcie. Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné pripustiť možnosť súdnej ochrany z funkcie odvolávaného zamestnanca aj cestou určovacej žaloby. V tomto prípade mal súd za to, že žalobkyňa, pokiaľ ide o preukázanie naliehavého záujmu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. uniesla dôkazné bremeno, pretože z hľadiska naliehavého právneho záujmu neplatné odvolanie z funkcie má pre zamestnanca zásadný význam pri uchádzaní sa o uzatvorenie pracovnej zmluvy v inej organizácii, príp. pre zotrvanie v ďalšom pracovnom pomere.

V ďalšom súd prvého stupňa skúmal vecnú opodstatnenosť návrhu na určenie neplatnosti odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky školy. Postup pri vymenovaní, ako aj odvolaní riaditeľa školy, uvádzal osobitný predpis zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve. Zákonník práce ako všeobecne záväzný právny predpis inštitút odvolania neobsahuje, a preto odvolať riaditeľa bolo možné len v súlade s týmto osobitným predpisom, keď dôvody odvolania boli taxatívne uvedené v § 3 ods. 7 písm. c/ tohto zákona. Pokiaľ išlo o náležitosti odvolania, tieto v zákone obsiahnuté neboli. V súvislosti s odvolaním riaditeľa podľa § 3 ods. 7 písm. c/ zákona č. 596/2003 Z.z., zákon v § 7 ods. 9 vyžadoval len vyjadrenie príslušnej rady školy, no zároveň z obsahu zákona nevyplývalo, že by k odvolaniu riaditeľa mohlo dôjsť len v prípade súhlasného stanoviska tohto orgánu. V súvislosti s platnosťou právneho úkonu odvolania ako jednostranného právneho úkonu bolo preto potrebné, aby tento spĺňal požiadavku určitosti a zrozumiteľnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Prvostupňový súd sa nestotožnil s námietkou žalobkyne, že odvolanie nebolo dostatočne určité a zrozumiteľné. Z odvolania je zrejmé, že je v ňom uvedená funkcia, z ktorej sa žalobkyňa odvoláva, ako aj deň, ktorým sa z funkcie odvoláva. Pokiaľ ďalej žalobkyňa poukazovala na nedostatočné skutkové vymedzenia dôvodov závažného porušenia právnych predpisov, v súvislosti s týmto tvrdením poukázal opäť na tú skutočnosť, že osobitný zákon o štátnej správe v školstve a ani Zákonník práce neustanovuje, aby v odvolaní boli uvedené dôvody, pre ktoré je zamestnanec odvolaný z funkcie. Mal za to, že v tomto prípade nie je možné analogicky vzťahovať ustanovenia Zákonníka práce ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa okamžitého skončenia pracovného pomeru alebo výpovede práve z toho dôvodu. V danom prípade pracovný pomer žalobkyne nezanikol, tento trval naďalej na základe pracovnej zmluvy, ktorej neplatnosťou sa súd v tomto konaní nezaoberal. Žalobkyňa sa počas celého konania domáhala toho, aby súd skúmal, či sa skutočne dopustila závažného porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré by boli dôvodom na jej odvolanie z funkcie riaditeľky školy. Dôkazné bremeno preukázania, že boli splnené hmotnoprávne predpoklady na odvolanie tomto prípade zaťažovalo zriaďovateľa (žalovanú). Súd prvého stupňa dospel k záveru, že ohľadne tejto skutočnosti žalovaná neuniesla dôkazné bremeno. Z obsahu listinných dokladov, ktoré žalovaná súdu predložila, nevyplývalo, že by žalobkyňa porušila závažne všeobecne záväzné právne predpisy, ktorých porušenie jej žalovaná v odvolaní z funkcie vytýka, a to či už zákon č. 596/2003 Z.z. ohľadne rozpočtu, príp. efektívneho využívania finančných prostriedkov, príp. zákon č. 552/2003 Z.z. o výkone správy vo verejnom záujme. Žalobkyňa rozpočet žalovanej predložila, neefektívnosť využívania pridelených fin. prostriedkov jej preukázaná nebola, výsledky akejkoľvek

finančnej kontroly, príp. vnútorného auditu, ktoré by preukázali pochybenie a porušenie predpisov žalobkyňou súdu zo strany žalovanej, napriek výzve na ich predloženie, predložené neboli. Naopak zástupca žalovanej na pojednávaní uviedol, že všetky listinné doklady týkajúce sa príp. pochybenia žalobkyne súdu predložili. A že v čase, keď sa mal ako člen rady školy vyjadriť k odvolaniu žalobkyne z funkcie riaditeľky na základe listinných dokladov, ktoré im boli bývalým starostom predložené, nevideli dôvod na odvolanie žalobkyne z funkcie, a preto bolo aj stanovisko rady školy negatívne. Pokiaľ žalovaná poukazovala na porušovanie povinností žalobkyne ako zamestnankyne žalovanej predovšetkým ohľadne jej dochádzky, ani ohľadne tejto skutočnosti podľa názoru súdu žalovaná neunesla dôkazné bremeno. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 18. novembra 2010, sp.zn. 10 Co 313/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v sume 74,58 € a samostatným výrokom pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa ohľadom posúdenia otázky právomoci súdu na konanie v predmetnej veci, ako i jeho záverom a existencii naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Krajský súd však zaujal odlišné právne stanovisko v otázke obsahu odvolania žalobkyne z funkcie riaditeľky školy. Uviedol, že pokiaľ určitý právny predpis podmieňuje odvolanie závažným porušením (nedodržaním) povinností zákonom (prípadne inými všeobecne záväznými právnymi predpismi) uloženými odvolávanému subjektu, predmetné porušenie by malo byť vymedzené nielen odkazom na právnu úpravu, resp. jej (číselné) označenie, ale aj zafinovaním konkrétneho konania (aj vo forme opomenutia), ktoré uvedené porušenie zakladá. Ak by sa akceptoval výklad tvrdý žalovanou, potom by nebol žiadny rozdiel medzi možnosťou odvolania bez akéhokoľvek (právneho, či skutkového) dôvodu a medzi odvolaním len pre presne taxatívne vymedzené právne dôvody. Uvedené by fakticky „odobrovalo“ prípadnú svojvôľu alebo „zlý úmysel“ na strane odvolávajúceho subjektu. Nadväzne by boli úplne nadbytočné ustanovenia zákonných predpisov, ktoré umožňujú odvolanie len na základe výslovne určených (právnych) dôvodov. Podľa krajského súdu, úmysel zákonodarcu aj vo vzťahu k § 3 ods. 7 písm. c/ zákona č. 596/2003 Z.z. – nebol umožniť takéto, v konečnom dôsledku bezdôvodné odvolanie z funkcie riaditeľa. Mal za to, že okresný súd v podstate tiež čiastočne uplatnil takýto prístup, len s tým rozdielom, že ak odvolaný subjekt tvrdí, že nie sú skutkovo naplnené právne dôvody odvolania, preukazovanie ich danosti zaťažuje odvolávajúci subjekt (v súdnej

veci žalovanú – zriaďovateľa školy). Takéto prenesenie dôkazného bremena však nemá oporu v konkrétnom zákonnom ustanovení tak v právnych predpisoch, týkajúcich sa štátnej správy školstva, ako ani v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd z hľadiska právneho posúdenia vo vzťahu k tomuto svojmu záveru ani neodkázal na žiadnu konkrétnu právnu normu. Zároveň akceptácia prístupu okresného súdu by umožňovala odvolávajúcemu subjektu konkrétne dôvody odvolania doplniť a vlastne i zisťovať (aj) až po akte odvolania, keďže v samotnom odvolaní by nemusel byť uvedený skutkový dôvod, odvolávajúcí subjekt by ho v skutočnosti mohol vymedziť aj neskôr, dokonca aj v priebehu prípadného súdneho konania. Predmetný prístup, podľa odvolacieho súdu, vnáša do dotknutých právnych vzťahov neprimeranú neistotu, čo odporuje jednej zo základných zložiek ústavného pojmu právny štát (článok 1 Ústavy Slovenskej republiky), a to princípu právnej istoty. Nadväzne krajský súd uzavrel, že odvolanie riaditeľa školy podľa § 3 ods. 7 písm. c/ zákona č. 596/2003 Z.z. musí obsahovať nielen označenie tohto zákonného ustanovenia, prípadne s jeho citáciou, ale aj dostatočne konkrétne vymedzenie konania odvolaného riaditeľa, ktoré zriaďovateľ považuje za závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov. Nakoľko v súdnej veci žalovanou dané odvolanie žalobkyne neobsahovalo konkrétne vymedzenie skutkových dôvodov, išlo o odvolanie neplatné. Uviedol, že neposudzoval v konaní doteraz súdom neriešenú otázku, ale uviedol „len“ odlišné vyriešenie právnej otázky, súdom prvého stupňa už posudzovanej. Vzhľadom na absenciu, resp. nedostatočnosť výslovnej právnej úpravy odvolávania riaditeľa školského zariadenia v zákone č. 596/2003 Z.z., krajský súd považoval otázku nutnosti vymedzenia, alebo naopak nevymedzenia aj skutkového dôvodu (konkrétneho skutku) v odvolaní riaditeľa podľa § 3 ods. 7 predmetného právneho predpisu, za otázku po právnej stránke zásadného významu. Zásadnosť významu dotknutej otázky je okrem nedostatočnej právnej úpravy, podľa odvolacieho súdu, daná aj vyššie popísanými súvislosťami odvolávania bez, alebo s uvedením dôvodov, prenášaním dôkazného bremena, časového obmedzenia uvádzania (vrátane samotného zisťovania) konkrétnych dôvodov a predovšetkým v súvislosti s významom princípu právnej istoty v procese odvolania pre závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov aj v spojitosti s právom domáhať sa ochrany práv na súde v zmysle článku 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, v ktorom žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Žalovaná sa nestotožnila s názorom súdov na to, ako sa vysporiadali s otázkou posúdenia obsahových náležitostí odvolania

z funkcie riaditeľa školy podľa § 3 ods. 7 písm. c/ zák.č. 596/2003 Z.z. Rozhodnutie o menovaní do funkcie riaditeľa školy, ako aj rozhodnutie o odvolaní riaditeľa ZŠ a MŠ, je v právomoci obce ako zriaďovateľa školského zariadenia podľa § 3 zák.č. 596/2003 Z.z. a je aktom, na ktorý sa vzťahuje zákon o správnom konaní. Poukázala v tomto smere na právny záver vyjadrený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. októbra 2008 sp.zn. 10 Rks 5/2008 i keď súčasne uviedla, že v uznesení zo dňa 13. januára 2009 sp.zn. 10 Rks 3/2008 zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky opačný právny záver. Bola toho názoru, že odvolať riaditeľa školy z funkcie je možné len z taxatívne vymenovaných dôvodov podľa § 3 ods. 7, 8 zák.č. 596/2003 Z.z. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 596/2003 Z.z. nemožno vyvodit', že by zákon predpisoval pre odvolanie z funkcie riaditeľa školy ďalšie náležitosti, ktorých absencia by spôsobovala neplatnosť takéhoto odvolania, preto sa nemožno stotožniť ani s názorom krajského súdu, že odvolanie z funkcie riaditeľa školy, ak neobsahuje skutkové odôvodnenie, je z toho dôvodu neplatné.

Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadala zamietnuť, keď rozsudok krajského súdu považovala za vecne správny a súčasne uplatnila náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., t.j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti treba uviesť, že vyslovením prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade, okrem vád naplňajúcich znaky dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.,

môže byť odôvodnené výlučne len nesprávnym právnym názorom zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k prípustnosti dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca pripusteného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového obmedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľka ani vo svojom dovolaní nenamietala, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Keďže dovolateľka je oprávnená napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., preskúmal dovolací súd napadnutý rozsudok len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

V danom prípade dovolací súd pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, a to vzhľadom na absenciu, resp. nedostatočnosť výslovnej právnej úpravy odvolávania riaditeľa školského zariadenia v zákone č. 596/2003 Z.z., na otázku nutnosti vymedzenia, alebo naopak

nevymedzenia aj skutkového dôvodu (konkrétneho skutku) v odvolaní riaditeľa podľa § 3 ods. 7 predmetného právneho predpisu, za otázku po právnej stránke zásadného významu. Zásadnosť významu dotknutej otázky videl okrem nedostatočnej právnej úpravy, aj vo vyššie popísaných súvislostiach odvolávania bez, alebo s uvedením dôvodov, prenášaním dôkazného bremena, časového obmedzenia uvádzania (vrátane samotného zisťovania) konkrétnych dôvodov a predovšetkým v súvislosti s významom princípu právnej istoty v procese odvolania pre závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov aj v spojitosti s právom domáhať sa ochrany práv na súde v zmysle článku 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať

a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98).

Ústavný súd vo veci sp.zn. I. ÚS 37/95 rozhodol, že : „Otázku právomoci všeobecného súdu z hľadiska ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 2 ústavy) treba posudzovať v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou“, pričom vo veci sp.zn. PL. ÚS 18/98 tiež potvrdil, že v prípade, ak dôjde k výkladu právnych predpisov inak ako ústavne súladným spôsobom, môže to mať dopad na niektoré zo základných práv a slobôd. Pritom predovšetkým všeobecným súdom prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, t.j. ústavne súladný výklad zákonov (podľa čl. 152 ods. 4 ústavy), ktorý je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (obdobne napr. I. ÚS 24/00).

Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že ústava predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem. Len výnimočne a ojedinele môže nastať stav, keď sa spoločensky upravený vzťah upravuje jedinou normou ústavy (II. ÚS 128/95). Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ existuje medzi nimi príčinná súvislosť (II. ÚS 48/97). Preto ústavný súd opakovane vyslovil názor, že ustanovenia ústavy sa vysvetľujú a uplatňujú vo vzájomnej súvislosti všetkých relevantných noriem (II. ÚS 31/97, PL. ÚS 13/97, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 10/99, I. ÚS 53/01, PL. ÚS 12/01, m. m. PL. ÚS 9/04 atď.). Záver o interpretácii a uplatňovaní právnych noriem vo vzájomnej príčinnej súvislosti sa nepochybne vzťahuje nielen na ústavné normy, ale aj na právne normy obsiahnuté v právnych predpisoch nižšieho stupňa právnej sily, teda aj na právne normy obsiahnuté v zákonoch. Zároveň zo zásady ústavne konformného výkladu a uplatňovania právnych predpisov explicitne vyjadrenej v čl. 152 ods. 4 ústavy vyplýva aj požiadavka, aby všetky orgány verejnej moci vykladali a uplatňovali zákony (zákonné normy) v súlade s obsahom a účelom dotknutých ústavných noriem.

Podľa § 3 ods. 1 zák.č. 596/2003 Z.z. riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia vymenúva na dobu funkčného obdobia a odvoláva zriaďovateľ školy alebo zriaďovateľ školského zariadenia.

Z uvedeného je zrejmé, že v predmetnom ustanovení je daná právomoc zriaďovateľa školského zariadenia (v danom prípade žalovanej) odvolať z funkcie riaditeľku školského zariadenia (žalobkyňu).

Právny úkon urobený zriaďovateľom - odvolanie z funkcie riaditeľa školy - je potrebné vykladať ako prejav vôle, smerujúci k zániku práva, ktoré právny predpis s takýmto prejavom spája. Prejav vôle je neurčitý, ak je neurčitý jeho obsah. To znamená vtedy, ak sa nepodarilo obsah vôle jednoznačným spôsobom a to uvedením dôvodov stanoviť.

Pristupujúc k dovolacej otázke z hľadiska hore uvedených ústavných zásad, dovolací súd mal za to, že je potrebné ju posúdiť s použitím analógie, vychádzajúc z obsahu právnej normy, ktorá upravuje danú právnu problematiku .

Možnosť analógie legis právne upravuje § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Občiansko-právne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto, ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.“

Pri analógii práva (analógia iuris) – v prípade, keď sa pri riešení určitého prípadu nenájde ani podobná právna norma, postupuje orgán aplikácie práva podľa právneho poriadku ako celku, podľa všeobecných princípov, ktoré platia pre celý systém platného práva, prípadne podľa princípov daného alebo príbuzného odvetvia práva. Prihliada pritom na zmysel, či účel zákona (ratio legis). I keď vo verejnom práve je možnosť použitia analógie ojedinelá a vyskytuje sa len tam, kde ju právo výslovne predpokladá, treba uviesť, že v prejednávanej veci sa však o vec verejného práva nejedná.

Z ustanovenia § 3 ods. 8 písm. a/ zákona č. 596/2003 Z.z. vyplýva, že zriaďovateľ môže odvolať riaditeľa aj na návrh rady školy (§ 24 ods. 5 písm. c/).

Rada školy predkladá návrh na odvolanie riaditeľa alebo sa vyjadruje k návrhu na odvolanie riaditeľa, návrh na odvolanie riaditeľa predkladá vždy s odôvodnením (§ 24 ods. 5 písm. c/ zákona č. 596/2003 Z.z.).

Ako uviedol vo svojom rozhodnutí z 18. septembra 2012 sp.zn. 5 Cdo 235/2011 Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedené zákonné obmedzenie nemožno vykladať len ako deklaráciu majúcu len proklamatívny význam, takéto stanovenie podmienok, za splnenia ktorých možno riaditeľa školy odvolať, predstavuje požiadavku zvýšenej ochrany postavenia riaditeľa školy. Preto nie je možné platne odvolať riaditeľa školy z jeho funkcie, ak nie sú splnené stanovené hmotnoprávne predpoklady tohto opatrenia. Ak je teda riaditeľ školy odvolaný na návrh rady školy bez preukázania splnenia podmienok, je právny úkon, ktorým sa tak stalo, nedovolený a ako taký neplatný pre rozpor so zákonom.

Dovolací súd dospel k záveru, že ak zákon vo svojich ďalších ustanoveniach vyžaduje pri odvolávaní riaditeľa z funkcie, ktoré oprávnenie i keď len ako návrhové zveruje aj rade školy, uvedenie dôvodov, je v súlade s princípom právnej istoty, aby i právny úkon, t.j. odvolanie z funkcie zo strany zriaďovateľa obsahoval uvedenie skutkových dôvodov, pre ktoré zriaďovateľ k odvolaniu pristúpil. V tomto smere nie je postačujúca len taká forma právneho úkonu, tak ako to bolo v súdnej veci, ktorá obsahuje len odkaz na ustanovenia zákona (v danom prípade zákona č. 596/2003 Z.z., zákona č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme a Zákonníka práce) bez skutkového vymedzenia porušenia uvedených zákonných noriem.

Nad rámec vymedzenej otázky v dovolaní, dovolací súd poukazuje na to, že k otázke právomoci všeobecných súdov konať a rozhodovať v obdobných veciach (odvolanie z funkcie riaditeľa školy) sa Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadril vo viacerých svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (napr. 3 Cdo 117/2011, 5 Cdo 235/2011 a iné).

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že žalovaná neopodstatnene napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní (procesne) úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyňa podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslila. Dovolací súd jej priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu [§ 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov v znení neskorších predpisov]. Pri výpočte náhrady trov dovolacieho konania vychádzal dovolací súd z tarifnej odmeny (§ 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky) vo výške 57 €, zvýšenú o daň z pridanej hodnoty 11,4 € a režijného paušálu 7,42 €. Odmena predstavuje celkom 75,85 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2012

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová